

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄНОГО ЧАСУ

Тетяна Каменщук

ORCID ID: 0000-0002-6231-8749

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії
психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами

*Український науково-методичний центр
практичної психології і соціальної роботи, Україна*

Психологічна готовність до проектної діяльності передбачає сформованість психологічних механізмів, що забезпечують сприятливе розуміння цінності та переваг проектної діяльності, а також певний рівень розвитку особистісної сфери. Аналіз тематичної науково-методичної літератури дозволив виокремити основні показники адаптованості особистості підлітка з особливими освітніми потребами до реалізації проектної діяльності в умовах професійного закладу освіти.

Проблема самовизначення в класичній психологічній науці розглядається, як закономірне співвідношення психічних процесів та факторів, що їх спричиняють. Зокрема, дорослий суб'єкт усвідомлює свої цілі, життєві плани, сенси, співставляє власні можливості або здібності, у поєднанні зі своїми особистісними та фізичними властивостями [3].

Професійне самовизначення розглядається як центральне новоутворення учнів старшого шкільного віку, яке виступає мотиваційним центром особистості, визначаючи професійний вибір та подальші кроки професійного становлення [4, С.7]. Враховуючи той факт, що учні, які навчаються в професійному закладі освіти, то це та категорія молодих особистостей, котра, здається, визначилась з майбутньою професією [1]. В контексті нашого дослідження, аналізуємо психологічну готовність учнів до реалізації проектної діяльності, що гарантує фінансову незалежність, в тій чи іншій мірі, пов'язаній з обраною спеціальністю.

Фінансова незалежність під час навчання в закладі професійної освіти стає можливою за умови реалізації проектної діяльності, ініційованої державними органами влади або громадським сектором, пропозиції яких значно розширилися в Україні в умовах воєнного стану. Написання проектів спрямованих на реалізацію підприємницьких ідей, в переважній більшості, має фінансовий дохід, що в свою чергу забезпечує молодій особистості фінансову впевненість та незалежність, а також значно мотивує до здобуття знань з обраної професії. Так, на прикладі учнів Вищого професійного училища №42 м.Погребище, нами здійснено спробу навчити учнів розвивати психологічну готовність до формування підприємницьких ідей та розрахувати етапи її успішної реалізації за системної підтримки дорослих [3]. Учням вдалося сформулювати ідею з пошиття індивідуальних речей, яких потребували люди в умовах змінених місць проживання за наслідками повномасштабної війни рф в Україні. Їм вдалося отримати необхідне обладнання та тканину за рахунок проходження проектної заявки, а вибір та пошиття речей забезпечувалося завдяки комунікативним здібностям та професійним навичкам отриманим під час навчання.

Так, серед особистісних якостей підлітків мають місце самовіддача, мотивація,

комунікативні навички, вміння брати на себе ризики, швидко приймати рішення, бути стресостійким, мати досвід правильного вирішення проблем. В силу різних видів та ступенів порушень психофізичного розвитку в учнів з особливими освітніми потребами, рівень професійного самовизначення в цих учнів значно нижчий, в порівнянні зі здоровими однолітками, при цьому психологічна емоційна витривалість та цілеспрямованість може бути кращою, а також підтримка оточення може давати більший позитивний тривалий ефект.

Таким чином, формування професійної самовизначеності підлітків з особливими освітніми потребами закладу професійної освіти у проектній діяльності в умовах воєнного стану, посідає одне з основних значень у професійному становленні підкріпленою фінансовим зростанням та фінансовою незалежністю молоді, що забезпечує вищий рівень мотивації до здобуття знань з обраної професії.

Список використаних джерел:

1. Каменщук Т.Д. Умови психологічного благополуччя студентської молоді з особливими освітніми потребами в закладі професійної освіти в умовах воєнного часу. Інноваційна педагогіка. Вип. 56. Том. I. 2023. С. 212-215.
2. Панок В. Г., Ткачук І. І., Острова В. Д., Лунченко Н. В., Бондарук Ю. С. Науково-методичні засади надання психосоціальної допомоги дітям, котрі опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій Педагогіка і психологія. – 2019. - №2, С. 64-71.
3. Інформаційна сторінка Вищого професійного училища №42 м. Погребище URL: <http://vpu-42.com/shvejna-majsternya-vlasnij-brend>.
4. Федоренко Л.П. Психологічні особливості професійного самовизначення випускників сільських шкіл. Автореферат дисертації на здобуття наук. ступ. канд. психол. наук, К. 2020.